

Ігор Власюк *(Житомир)*

**БОРОТЬБА ОРГАНІВ БІЛЬШОВИЦЬКОЇ ВЛАДИ
ВОЛИНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ**

З ПРОСТИТУЦІЄЮ У СЕРЕДИНІ 1920-х рр.

Одним із наслідків воєнних подій Першої світової війни та визвольних змагань 1917-1921 рр. стало поширення аномальних явищ у суспільному житті України. Населення, яке упродовж тривалого часу перебувало у стані перманентної боротьби за виживання в умовах збройного протистояння із зовнішніми загарбниками, а згодом – червоного терору більшовиків, мусило пристосовуватися до нових обставин буття. Закономірно, що у кризові періоди – будь то війна, революція, або інше соціальне потрясіння, рівень суспільної моралі падав і спостерігалось зниження морального порогу допустимих вчинків, зниження цінності морального авторитету.

1920-ті рр. стали періодом радянзації колишньої Волинської губернії, частиною якої виступала Житомирщина. Традиційно аграрний регіон вирізнявся своїми патріархальними суспільними нормами поведінки, котрі ґрунтувалися на засадах християнської моралі, загальнолюдських гуманних принципах співжиття в одній громаді людей різних культурних та релігійних переконань. Радикальна зміна влади мала наслідком тектонічні зрушення в усталеній століттями системі морально-етичних норм поведінки місцевого населення. Йдеться, насамперед, про сплеск поширення таких аномальних соціальних явищ як: п'янство, проституція, бандитизм, дитяча безпритульність тощо.

Більшовицько-радянська влада відповідальність за боротьбу з цими явищами поклала на міліцейські органи. Традиційно, причиною їх поширення було визначено нову економічну політику (НЕП), оскільки «Велика Жовтнева революція, корінним чином змінила економічний уклад і поклала початок зникненню проституції». Тогочасні офіційні документи фіксують колосальний сплеск проституції серед безробітного жіноцтва, що загрожувало не тільки поширенню такого способу заробітку, або ж просто виживання жінок в умовах економічної нестабільності, але й розповсюдженню венеричних захворювань.

Серед заходів, які пропонувалися владою для запобігання та боротьби з цим явищем можна виділити:

- рекомендації профспілкам, керівникам установ і організацій приділяти більше уваги до потреб одиноких і малозабезпечених жінок, одиноких матерів, бездомних молодих дівчат і по можливості не звільняти їх з роботи;

- відкриття виробничих артілей, куди брали на роботу некваліфікованих робітниць, створюючи тим самим робочі місця для них;

- якомога ширше залучення безробітних жінок до громадських робіт;

- організація фабрично-заводських шкіл для надання жінкам і молодим дівчатам відповідної робітничої професії і можливості підвищувати свій професійний рівень;

- створення гуртожитків для бездомних жінок або будинків тимчасового проживання;

- розгортання широкої санітарної агітаційно-просвітницької роботи серед жіночого населення;

- посилення профілактичної роботи серед «груп ризику», жінок з низьким рівнем заробітної плати.

Крім заходів профілактичного характеру, на органи міліції покладалися обов'язки контролю над закладами потенційного поширення проституції – кафе, ресторани, кабаре, «чайні трактири», готелі тощо. Дієвими формами боротьби були облави, переслідування повій, їх примусове свідчення. Однак наголошувалося, що боротьба з проституцією не повинна зводитися виключно до боротьби з повіями. Тому значна увага зверталася на притягнення до адміністративної та судової відповідальності тих, хто тримав «притони», сутенерів. Важливою складовою цього комплексу заходів виступала організація поліклінік венеричних захворювань і забезпечення безплатного лікування таких хворих.

Для координації дій різних органів влади по боротьбі з цим аномальним соціальним явищем було створено спеціальний орган в особі Губернської Ради по боротьбі з венеризмом та проституцією, до складу якого входили представники відділу охорони здоров'я, жіночих відділів, охорони життя матері та дитини.

Отже, військово-політичні та економічні потрясіння 1914-1921 рр., які кількома хвилями прокотилися українськими

теренами, мали наслідками сплеск появи соціальних аномалій. Більшовицько-радянська влада змушена була реагувати на цей процес, зокрема, на поширення проституції. Попри політико-ідеологічне обґрунтування причин її розповсюдження, вона здійснювала цілком прагматичні практичні заходи як з профілактики її появи, так і боротьби з її поширенням.

Олександр Руснак (Чернівці)

РЕФОРМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ НА БУКОВИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

Одним із проявів політики румунського уряду на Буковині у міжвоєнний період стали реформи адміністративно-територіального устрою. Маючи на меті, насамперед, уніфікацію системи управління новоприєднаних територій, вони також передбачали й оптимізацію керівних структур.

Після входження краю до складу королівської Румунії кілька років зберігався старий адміністративно-територіальний поділ, який існував тут за часів правління Австро-Угорщини. Тоді вся Буковина поділялася на 11 повітів. Тож станом на 1918 р. населення Буковини проживало в межах Вашківецького, Вижницького, Гура-Гуморського, Заставнівського, Кимполунгського, Кіцманського, Радівецького, Серетського, Сторожинецького, Сучавського та Чернівецького повітів. А вони, у свою чергу, поділялися на комуни (громади), куди входили один або кілька населених пунктів.

Таким чином, Вашківецький повіт охоплював 17 громад, Вижницький – 27, Гура-Гуморський – 32, Заставнівський – 29, Кимполунгський – 28, Кіцманський – 24, Радівецький – 28, Серетський – 39, Сторожинецький – 27, Сучавський – 41, Чернівецький – 42 комуни і місто Чернівці з передмістями Калічанкою, Клокучкою, Горечею, Монастириськами й Рошею.

Після проведення укрупнення повітів в рамках адміністративної реформи з 1925 р. на місці існуючих залишилося лише п'ять повітів – Кимполунгський, Радівецький, Чернівецький, Сторожинецький та Сучавський.

Наприклад, до Чернівецького повіту, площею 1771 км² (одного із найменших в тогочасній Румунії), перейшли землі колишніх